

Educational Administration: Theory and Practice
2009, Vol. 15, Issue 60, pp: 523-553
Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi
2009, Cilt 15, Sayı 60, ss:523-553

İlköğretim Öğrencilerinin Disipline Sınıf Kurallarına ve Cezalara İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi (Türkiye-Norveç Örneği)

Adnan Boyacı

Farklı kültürler içinde yaşayan ve benzer özelliklere sahip olan öğrencilerin disipline, sınıf kurallarına ve bu kurallara uyulmadığında verilen cezalara ilişkin görüşlerin belirlenmesi, kültürel yapıdan kaynaklanan katmanların öğrenci üzerindeki etkisinin ortaya konulması ve sınıfta karşılaşılan disiplin sorunlarının belirlenerek çözümüne yönelik etkili stratejilerin oluşturulması bakımından önemli görülmektedir. Türkiye’de ve Norveç’te yaşayan Türk ilköğretim öğrencilerinin disipline, sınıf kurallarına ve kurallara uyulmadığında alınan cezalara ilişkin görüşlerini karşılaştırmalı olarak ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemi benimsenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri Türkiye’de öğrenim gören 37 ve Norveç’te öğrenim gören 36 Türk ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencisinden açık uçlu sorulardan oluşan anket formuyla elde edilmiş, veriler betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, Türkiye’de öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin disiplin kavramını Norveç’teki ilköğretim öğrencilerine göre daha olumsuz algıladıkları, uyulması gereken daha çok kuraldan söz ettikleri ancak Norveç’teki Türk öğrencilerin daha çok kurallara uyduklarını ve kurallara uymadıklarında Türkiye’deki öğrencilerin ceza aldıklarını, Norveç’teki Türk öğrencilerin ise daha çok sözlü olarak uyarıldıklarını belirttikleri bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: İlköğretim öğrencileri, disiplin, sınıf kuralları, ceza

Comparative Investigation of the Elementary School Students’ Opinions about Discipline, Class Rules and Punishment (Turkey-Norway Case)

It is considered as crucial to determine the opinions of the students who lived in different cultures and have similar characteristics, regarding the discipline, class rules, and punishment given when these rules are disobeyed, and to reveal the effects of layers caused by cultural structure on students, also to develop strategies as solutions once defining the discipline problems in class. The purpose of this study is to reveal comparatively the opinions of Turkish elementary school students in Turkey and Norway, about discipline, class rules and punishment for the disobeyed rules. The study was realised with qualitative research method. The data was collected from 37 elementary students (4th and 5th grade) studying in Turkey and 36 elementary students (4th and 5th grade) studying in Norway, through a questionnaire with open-ended questions. The data was analyzed through descriptive method. Findings of the study indicated that the students in Turkey perceived the concept of discipline more negatively and mentioned about more rules to be obeyed in comparison with participants in Norway. Findings of the study also revealed that Turkish students in Norway obeyed the classroom rule more than the students in Turkey. When the students disobeyed the rules, students in Turkey were punished, whereas Turkish students in Norway got warned orally.

Keywords: Elementary school students, discipline, class rule, punishment

Summary

Although discipline approaches used during classroom management and theories derived from these approaches share similarities, the students' responses to discipline approaches and rules differ at education environments in different national cultures and these are closely interrelated. It is considered as crucial to determine the opinions of the students who lived in different cultures and have similar characteristics, regarding the discipline, class rules, and punishment given when these rules are disobeyed, and to reveal the effects of layers caused by cultural structure on students, also to develop strategies as solutions once defining the discipline problems in class. The purpose of this study is to reveal comparatively the opinions of Turkish elementary school students in Turkey and Norway, about discipline, class rules and punishment for the disobeyed rules.

Method

For the present study in which qualitative research method was adopted, the participants were selected through criterion sampling method out of purposeful sampling methods. The data was collected from 37 elementary students (4th and 5th grade) studying in Turkey and 36 elementary students (4th and 5th grade) studying in Norway, through a questionnaire with open-ended questions. The field experts' opinions were taken about the form containing open-ended questions and developed by the researcher for data collection and the experts were asked to check the intelligibility of the questions and their coverage of the handled topic and necessary information. As a result of this, it was attempted to establish the validity of the question items in the form. The data was collected during May in 2008. The data was analyzed through descriptive method. During data analysis, a form was developed to examine the elementary school students' opinions and descriptive index, researcher comment sections were added to these forms and they were filled by the researcher. To ensure the reliability of the study, the forms were examined by the researcher and 2 experts, and then the agreement and disagreement items were determined. In order to calculate the reliability of the study, the formula that was suggested by Miles and Huberman (1994, p. 64): P (Percentage of divergence) = $(Na / (Na + Nd)) \times 100$ (Number of agreement) / Na (Number of Agreement) + Nd (Number of

Disagreement)) x100 was used. Consequently the reliability of the study was found as %92 and it was accepted as reliable.

Results and discussion

The findings obtained as a result of the study were gathered under four main themes as “The elementary school students’ opinions about the concept of discipline”, “The elementary school students’ opinions about the rules disobeyed in class” and “The elementary school students’ opinions about the punishments they get when they disobey the rules”. Then, the results were discussed accordingly.

When the elementary school students’ opinions about the concept of discipline was examined, it was observed that more than half of the students studying in Turkey expressed the discipline as punishment and taking punishment, while one third of them described it as being rusticated/expelled from the school. On the other hand, 8 of the participants in Norway explained discipline as being respectful, 5 of them associated it with obeying the rules. In line with the findings obtained in the study it can be stated that the participants in Turkey perceived the concept of discipline more negatively in comparison with participants in Norway, and they described it as the concept covering psychical punishment and being rusticated and they associated it with education based on pressure. Furthermore, it was found that the concept of discipline was explained as obeying the rules by the students in both countries, whereas Turkish students in Norway related it with being respectful and good behaviours in class.

When the elementary school students’ opinions about the rules to be obeyed in class was examined, it was seen that almost all of the participants in Turkey expressed not running in class, more than half of them stated speaking with permission, approximately half of them told keeping the environment, school and class clean as such rules. Moreover, it was observed that the participants mentioned some rules related to teaching-learning process. About these rules, less than half of the students (16 students) expressed doing homework on time, less than half of them explained them as not making noise-not talking to each other, coming to class on time. The other rules that the participants in Turkey put forth are not fighting, not disturbing the class as interrupting the class order, not

swearing, as well as not crossing out the chalkboard, not damaging the properties, keeping the cupboards clean, not slamming the door, and ventilating the class during break time. On the other hand the opinion that was mentioned most frequently by Turkish students in Norway was related to not making noise in class. At the same time it was seen that the rules such as not speaking without permission, listening to teacher, not attending anything else during the lesson, doing what teacher told, standing up when someone enters the class, not interrupting anybody, not fighting, not swearing were mostly mentioned by these students. According to the findings obtained from both groups, it can be put forth that the students in Turkey have more rules related to psychical behaviours, besides similar rules related to teaching-learning process are valid for both groups, also the students in Turkey reported more opinions about the rules they have to obey.

When the elementary school students' opinions about the rules they do not obey in class were handled, the students in Turkey reported that they mostly do not obey the rule of not running in class (16 students). Moreover, they explained that the second most frequent disobeyed rule was related to not making noise in class. When the disobeyed rules of Turkish students in Norway were examined it was seen that 14 students obeyed all the rules but 10 of them told that they disobeyed the rule of not making noise. Once all the participants were considered, it was observed that the students in Norway reported more opinions about obeying rules and the rule of not making noise was the most frequently disobeyed by the students in both groups.

The findings related to what applications were carried out in the case of disobeyed rules pointed out that almost all of the students in Turkey were punished, on the other hand 14 of the students in Norway were punished while 9 of them did not get any punishment, 6 of them were talked outside the class or in different environments. Within the framework of the findings obtained from both groups, it can be claimed that in comparison with the other group, the students in Turkey were punished more when they disobeyed the rule, while it was attempted to change the behaviour of the students in Norway by talking, in case of disobeyed rules.

Alan yazında eğitim yönetimi dizgesinin en son basamağı olarak kabul edilen ve sınıf yönetimi süreçleri içinde irdelen disiplin kavramı; istenmeyen davranışların önlenmesi (Başar, 2004), sorun davranışların yönetilmesi (Özyürek, 2005), uygunsuz davranışların engellenmesi (Carter ve Doyle, 2006), davranış yönetimi (Tauber, 2007; Rogers, 2000), olumlu öğrenme ortamlarının yaratılması (Jones, 1981) ve olumlu davranış desteği (Sprague ve Golly, 2005) gibi farklı biçimlerde ifade edilmektedir. Farklı biçimlerde kavramsallaştırılmakla birlikte disiplin, öğrencilerin kendilerini kontrol etmelerini sağlamak, (Marlow ve Page, 1998), öğretmenin öğrencilere müdahale oranını azaltmak (Charles, 2002), sınıf sistemine ilişkin bir düzen kurmak (Başar, 2004), öğrencileri katı bir şekilde kontrol etmek (Canter ve Canter, 1992) ve Celep'in (2000) Dreikurs ve diğerlerinden (1982) aktardığına göre öğrencilere sorumluluk kazandırmak biçiminde kavramsallaştırılmaktadır.

Disiplinle ilgili kuramların içinde tartışılan sınıf kuralları; etkili sınıf yönetimi (Petersen, 2005), yapılandırmacı sınıf yönetimi (Booser ve Field, 2002; Marlow ve Page, 1998), sınıf kültürü (Edwards, 1997), değer eğitimi (Watson, 2008), kültürler arası eğitim (Irvin ve Nucci, 2004) ve eğitim örgütlerinde örgütsel kültür (Fuller ve Clarke, 1994) süreçleriyle ilişkilendirilerek açıklanmaktadır.

Her ülkede sosyal yaşamın bir parçası olarak görülen kurallar; okullarda bireyleri koordine etmek, düzenlemek ve örgütlemek için sınıf kuralları ve diğer okul kuralları biçiminde işe koşulur. Kurallar, sınıf ve okulda devam eden sosyal süreçler içinde desteklenir (Johnson ve Johnson, 2004). Aynı zamanda kurallar öğretim ortamlarında nasıl davranılması gerektiğine ilişkin yönergeler sunar. Öğretmenler tarafından süreçler içinde meşrulaştırılan bu yönergeler istendik, uygun, kabul edilebilir ya da uygun olmayan, yanlış ve yasak davranışlara ilişkin standartları tanımlar. Öğretim ortamlarına yönelik kurallar; etkili, güvenli, sosyal ve akademik davranışların sağlanmasına yönelik yaygınlıkla disiplin ve sınıf yönetimi süreçleriyle ilişkilendirilir (Edwards, 1997). Gerçekte öğrencinin kendisine ve dış dünyaya ilişkin düşünme biçimini tanımlayan (Boomstrom, 1991) ve davranışların iyi ya da kötü, doğru ya da yanlış olarak adlandırılmasına ilişkin değerleri taşıyan kurallar (Thornberg, 2008) sınıfın, okulun ve toplumun kültürüyle yakından ilişkilidir (Halstead ve Taylor, 2000). Bu anlamıyla eğitim ortamlarında işe koşulan okul ve sınıf kuralları, toplumun değerlerinin bütünlüştük parçaları olarak işler (Thornberg, 2008).

Sınıflarda aile, sınıf iklimi, okul örgüt kültürü, toplumun sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel özellikleri gibi öğrenci davranışlarını etkileyen farklı değişkenler vardır (Başar, 2004). Çünkü öğrenciler toplumsallaşma sürecinde edilgen alıcılar değildir. Yetişkinler gibi çevreleriyle girdikleri etkileşimle ve içinde buldukları sosyal çevredeki bireylerin davranışlarını gözleyerek öğrenirler. Bu süreçte kimi sosyal normlar öğrenciler tarafından kurallar olarak kabul edilirken, kimileri sorgulanır ve hatta kimileri de reddedilir (Rodell ve diğerleri, 1977; Neff ve Helwing, 2002; Wainryb, 2006). Bir başka ifade ile sınıflar bir sosyal çevre (Getzels ve Thelen, 1960) ve Tezcan'ın (1993) Parson'dan (1959) aktardığına göre bir sosyal sistemdir. Bu sosyal çevre ve sistemde öğrenciler toplumsal kültürün değer, norm ve inançlarını paylaşırlar (Neff ve Helwing, 2002), kendi aralarında ve öğretmenleriyle olan etkileşimleriyle toplumsal rollerine ilişkin bir uyum kapasitesi geliştirirler. Etnografik çalışmalar da okul ve sınıfa ilişkin işleyen kuralların toplumun değerlerinin, ahlak anlayışının ve kültürünün bir parçası olduğunu göstermiştir (Brint ve diğ., 2001).

Sınıf çevresinin bireylerin davranışları üzerindeki etkisine ilişkin araştırmalar 1930'larda Kurt Lewin'in (1936) çalışmalarıyla başlamıştır. Aldridge ve Fraser'a göre (2000, s.103), Lewin bireylerin çevreleriyle olan etkileşimlerini, bireysel davranışların temel belirleyicileri olarak ifade etmektedir. Lewin'in çalışmalarından sonra Murray (1938) Gereksinme-Baskı Modeliyle çevredeki durumsal değişkenlerin, bireylerin davranışlarını açıkladığını vurgularken, Stern ise (1970) Murray'in Gereksinme-Baskı Modelini temel alarak bireysel gereksinmelerle çevrenin ortaya koyduğu baskı ne kadar örtüşürse o oranda istenen sonuçlara ulaşabileceğinin altını çizmiştir. Yine Getzels ve Thelen (1960) Murray'in Gereksinme-Baskı Modelini temel alarak sınıfları sosyal bir sistem olarak tanımlamış, bu sosyal sistemdeki bireysel gereksinmelerin, beklentilerin ve çevreyle etkileşimin öğrenci davranışlarının şekillenmesinde temel belirleyiciler olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 1

Kültürel Hiyerarşi

Kültürel Katmanlar				
Kültürel Hiyerarşi	Sınıf Kültürü	Okul Kültürü	Topluluk Kültürü	Toplumsal/Ulusal Kültür
	←			
Yüzeysel	Sınıftaki sosyal normlar	Okuldaki sosyal normlar	Topluluktaki sosyal normlar	Toplumsal/ulusal sosyal normlar
	Sınıfta paylaşılan değerler	Okulda paylaşılan değerler	Toplulukta paylaşılan değerler	Toplumsal/ulusal paylaşılan değerler
Derin	Sınıfta paylaşılan kabul edilmiş varsayımlar	Okulda paylaşılan kabul edilmiş varsayımlar	Toplulukta paylaşılan kabul edilmiş varsayımlar	Toplumsal/ulusal paylaşılan kabul edilmiş varsayımlar

Kaynak: Cheng, Y. C. (2000). Cultural factors in educational effectiveness: a framework for comparative research. *School Leadership and Management*, 20 (2), 207-225.

Öğrencilerin davranışlarını açıklamaya yönelik kullanılacak tüm bu tartışmaların altını çizdiği temel değişken birey ve çevresi arasındaki ilişkidir. Bu ilişki paylaşılan ve kabul edilen inançları, değerleri, davranışları ve varsayımları ifade eden kültürel yapı içinde gerçekleşir. Tablo 1’de görüldüğü gibi bu kültürel yapı sınıftan başlayıp topluma uzanan bir hiyerarşiyi kapsar. Bu bağlamda, disiplin süreçlerinde öğrencilerin sınıf kurallarını nasıl tanımladıklarının ve anlamlandırdıklarının belirlenmesinde, kültürel hiyerarşiyi (Cheng, 2000) ve sosyal gerçekliği anlamak, nasıl yorumlandığını, uygulamaların öğrenciler tarafından nasıl

değerlendirildiğini belirlemek oldukça önemlidir (Neff ve Helwing, 2002). Çünkü sınıf, okul, topluluk ve toplum kültürünün etkilenen ve etkileyen bir ögesi olan öğrencilerin, diğer tüm kavramlara, olgulara ya da olaylara yükledikleri anlamlarda olduğu gibi disiplin kavramına, sınıf kurallarına ve çeşitli durumlarda karşılaşılabilen cezalara ilişkin yükledikleri anlamlar da etkilendiği kültürel katmanın özelliklerine bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Disiplin ve disiplin süreçlerine ilişkin alanyazın irdelendiğinde, çalışmaların daha çok öğretmenlerin farklı disiplin sorunlarına ilişkin benimsedikleri farklı yönetim paradigmaları (Skiba, 1983), etkili sınıf yönetimi modelleri ile öğretmen ve öğrencilerin sorumluluğu birlikte kabul ettikleri ve işbirliği yaptıkları bir sınıf kültürünün oluşturulmasına odaklanıldığı görülmektedir (Edwards, 1997). Bu işbirliğinde öğretmenin dışındaki, taraflardan diğeri de öğrencilerdir. Öğrenci görüşlerini temel alan çalışmalar ise daha çok ortaöğretim (Tulley ve Chiu, 1998) ve üniversite düzeyinde ya da çok kültürlü eğitim ortamlarındaki etnik farklılıklar üzerine yoğunlaşmaktadır. Oysaki disipline ilişkin sorunlarda öğrenci görüşlerini almanın; sorunun tanımlanması ve çözümüne yönelik uygun stratejilerin geliştirilmesinde öğretmenlerin ve velilerin görüşlerine göre daha belirleyici olduğunu belirten (Loeber ve diğ., 1991) görüşler de bulunmaktadır. Araştırmalar özellikle ilköğretim basamağındaki öğrencilerin kendilerinden beklenen davranış tiplerine ve öğretmenlerin kullandıkları disiplin yaklaşımlarına yönelik oldukça gerçekçi bir bakış açısına sahip olduklarını göstermektedir (Tulley ve Chiu 1998). Aynı zamanda, her ne kadar kullanılan disiplin yaklaşımları ve bu yaklaşımların oluşturduğu kuramlar benzerlik taşısa da, öğrencilerin disiplin yaklaşımlarına ve kurallara yönelik tepkileri de farklı ulusal kültürler içindeki eğitim ortamlarında farklılık gösterir (Levis ve diğ., 2008) ve sınıf kültürüyle yakından ilişkilidir (Edwards, 1997). Bu bağlamda farklı kültürler içinde yaşayan ve benzer özelliklere sahip olan öğrencilerin disipline, sınıf kurallarına ve bu kurallara uyulmadığında verilen cezalara ilişkin görüşlerin belirlenmesi kültürel yapıdan kaynaklanan katmanların öğrenci üzerindeki etkisinin ortaya konulmasını katkı sağlayacağı umulmaktadır. Aynı zamanda araştırma bulgularının, etkili sınıf yönetimi süreçlerinin gerçekleştirilmesi ve süreçte karşılaşılan disiplin sorunlarının belirlenerek çözümüne yönelik etkili stratejilerin oluşturulmasında da eğitimciler ve araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırmada bu gereksinimden kaynaklanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı Türkiye’de ve Norveç’te yaşayan Türk ilköğretim öğrencilerinin disipline, sınıf kurallarına ve kurallara uyulmadığında alınan cezalara ilişkin görüşlerini karşılaştırmalı olarak ortaya koymaktır. Bu genel amaca bağlı olarak şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim öğrencilerinin disiplin kavramına ilişkin genel görüşleri nelerdir?
2. İlköğretim öğrencilerin sınıf kuralları ve bu kurallara uyulmadığında alınan cezalara ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Türkiye’de ve Norveç’te yaşayan öğrencilerin disiplin, sınıf kuralları ve cezalara ilişkin görüşleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

Yöntem

Nitel araştırma yöntemi benimsenerek gerçekleştirilen araştırmanın bu bölümünde, katılımcılar, verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanması bölümüne yer verilmiştir.

Katılımcılar

Türkiye’de ve Norveç’te yaşayan Türk ilköğretim öğrencilerinin disiplin kavramı, sınıf kuralları ve cezalara ilişkin görüşlerini karşılaştırmalı olarak belirlemeyi amaçlayan bu araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklemeden yararlanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde temel anlayış önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s. 112). Katılımcıların belirlenmesinde kullanılan temel ölçüt, Türkiye’de ve Norveç’te yaşayan Türk ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğrencisi olmaktır.

Araştırmanın Türkiye ve Norveç’te yaşayan Türk ilköğretim öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmesinin nedeni, farklı sosyo-kültürel çevrelerde yaşayan ve aynı zamanda benzer özelliklere sahip ilköğretim öğrencilerinin disiplin, sınıf kuralları ve cezalara ilişkin görüşlerinin karşılaştırılmak istenmesidir. Araştırmanın 4. ve 5. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmesinin nedeni ise bu dönemdeki ilköğretim öğrencilerinin kendi değer sistemlerini

Adnan Boyacı

büyük oranda oluşturmaları ve buna bağlı olarak da konuya ilişkin görüşlerini ortaya koyabilecekleri düşüncesidir. Bu bağlamda araştırmanın katılımcıları, 2007-2008 bahar döneminde Türkiye'nin Eskişehir kentindeki Ahmet Olcay İlköğretim Okulunda öğrenim gören 37 ve Norveç'in Drammen kentindeki Fjell İlköğretim Okulunda öğrenim 36, 4. ve 5. sınıf öğrencisinden oluşmaktadır.

Büyük oranda yerel yönetimlere bağlı olarak çalışan Norveç ilköğretim okullarında yönetim kadrosunun belirlenme sürecinde ve okulun temel gereksinmelerinin karşılanmasında belediyeler belirleyici bir rol oynamaktadır. 580 öğrenciye sahip olan çok kültürlü Fjell ilköğretim okulunda farklı sınıflarda öğrenim gören toplam 105 Türk öğrenci bulunmaktadır. Okulda 1 yönetici ve yardımcısının dışında çalışan personel sayısı 77'dir. Türkiye'deki okul sistemine bağlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde yer alan Ahmet Olcay İlköğretim Okulunda toplam öğrenci sayısı 210, çalışan personel ise 1 yönetici, 2 yönetici yardımcı dışında toplam 12 kişidir. Her iki okulda da tam gün tekli öğretim yapılmaktadır.

Verilerin Toplanması Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen açık uçlu sorulardan oluşan anket formu yoluyla elde edilmiştir. Araştırma verilerinin toplanması amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan form, alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuş ve uzmanların soruların anlaşılır olma, ele alınan konuyu ve gerekli bilgileri kapsama durumunu kontrol etmeleri istenmiştir. Bu çalışma sonunda veri toplama aracındaki soru maddelerinin geçerliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma verileri Mayıs 2008 süresince toplanmıştır.

Araştırmada elde verilerin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal çerçevesi doğrultusunda araştırma verilerinin çözümlemesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerin çözümlemesine yönelik gerçekleştirilen bu iki aşamada ilk olarak, araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal boyutu doğrultusunda bir çerçeve oluşturulmuş, bu çerçeve doğrultusunda verilerin hangi temalar altında düzenleneceği ve sunulacağı belirlenmiştir. Araştırmada veriler tanımlama amacıyla seçilerek anlamlı ve mantıklı bir biçimde bir araya getirildikten sonra, düzenlenen

veriler tanımlanarak ve gerekli yerlerden doğrudan alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Tanımlanan bulguların açıklanması, ilişkilendirilmesi ve anlamlandırılması aşamasında araştırmacı tarafından yapılan yorumun daha nitelikli olması amacıyla; bulgular arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin ortaya konması ve başka araştırma bulguları ile araştırma bulgularının karşılaştırılması yoluna gidilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Verilerin çözümlenmesi aşamasında, ilköğretim öğrencilerinin görüşlerini incelemek üzere bir form oluşturulmuş ve forma betimsel indeks, araştırmacı yorumu bölümleri açılarak bu bölümler araştırmacı tarafından doldurulmuştur. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek için araştırmacı ve 2 alan uzmanı tarafından formlar incelenerek görüş birliği ve görüş ayrılığı olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman'ın (1994, s. 64) önerdiği P (Uzlaşma yüzdesi) = $(Na \text{ (Görüş Birliği)} / Na \text{ (Görüş Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}) \times 100$ güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Hesaplamalar sonucunda araştırmanın güvenilirliği % 92 çıkmış ve araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular “disiplin kavramına ilişkin görüşler”, “sınıfta uyulması gereken kurallara ilişkin görüşler”, “sınıfta uyulmayan kurallara ilişkin görüşler” ve “sınıfta uyulmayan kurallara karşılık alınan cezalara ilişkin görüşler” olmak üzere dört ana temada toplanmıştır. Bulgular, frekans dağılımları biçiminde tablolastırılmış ve araştırmaya katılanların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak verilmiştir.

Disiplin Kavramına İlişkin Görüşler

İlköğretim öğrencilerinin disiplin algılarını belirlemek amacıyla öğrencilere “disiplin denildiğinde ne anlıyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Bu soruya ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

İlköğretim Öğrencilerinin Disiplin Kavramına İlişkin Görüşleri

Disiplin	A. Olcay İÖ (N=37)	Fjell İÖ (N=36)
Ceza/cezalandırılma	21	1
Okuldan bir süre uzaklaştırılma/atılma	13	1
Saygılı olma	-	8
Kurallara uyma	5	5
Hiçbir şey	-	4
Sınıfta iyi davranışlar gösterme (doğru durma)	-	3
İtaat	-	2
Düzenli ders yapma	1	2
Güzel davranma	-	2
Konuşmamak	-	2
Aileye disiplin gösterme	-	1
Küfür etmeme	-	1
Öğretmeni dinleme	-	1
Ciddi olma	-	1
Güzel konuşma	-	1
Söz dinleme	-	1
Birisine saygı ve sevgi gösterme	-	1
Çok sıkı bir eğitim	4	-
Dayak (kötü şeyler)	3	-
Kurallara uymadığımızda alınan kararlar, kurallar	2	-
Haklarımızı yapmama	1	-
Çocukların ağır işler yapması	1	--
Büyük gözlüklü öğretmenler	1	-
Düzene girmek için söylenen söz	1	-
Kötü bir şey	1	-
Akıllı, temiz ve dersi dinleyen kişiler olma	1	-
Korkmak	1	-

Tablo 2’de görüldüğü gibi A. Olcay İlköğretim Okulundan araştırmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası (21 öğrenci) disiplin kavramını ceza olarak değerlendirirken, 13 öğrenci disiplini okuldan uzaklaştırılma ya da atılma, 5 öğrenci kurallarla uyma, 4 öğrenci sıkı bir eğitim, 3 öğrenci ise dayak olarak açıklamaktadır. Fjell İlköğretim Okulundaki öğrencilerin 8’inin disiplin kavramını saygılı olma, 5’inin kurallarla uyma, 4’ünün hiçbir şey, 3’ünün sınıfta iyi davranışlar gösterme (doğru durma-oturma) 2’sinin itaat, 2’sinin düzenli ders yapma, 2’sinin de güzel davranma ve konuşmama olarak açıkladıkları görülmektedir.

Disiplin kavramına ilişkin görüş bildiren A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerden 2. Öğrenci disiplini ceza ile eşleştirmekte ve “ceza anlıyorum. Çünkü kavga edersek okula uymayan davranış yaparsak ceza alırız, atılmak ve okuldan uzaklaştırılmak gibi...” derken, 4. Öğrenci “disiplin denilince akla kurallara uyma, öğretmenin sözünden çıkmama, öğretmenleri iyi dinleme, eğer kurallara uyulmazsa disiplin yani ceza aklıma geliyor” demektedir. 1. Öğrenci “uyulması gereken kurallara en ince ayrıntısına kadar uymak...” derken, 9. Öğrenci disipline ilişkin görüşünü “düzene girmek için söylenen söz” biçiminde ifade etmektedir. 11. Öğrenci disiplini “akıllı, temiz, ders dinleyen disiplini olan çocuklar olma” şeklinde açıklarken, “3. Öğrenci “aklıma disiplin denince okuldan atılmak, yemek yememek, su içmemek, haklarımız yapmamak geliyor...” demektedir. Disiplin kavramını 12. Öğrenci ise okuldaki eğitimin daha baskılı olması ile ilişkilendirerek “okuldaki eğitimden daha sıkı ve daha bilgili bir eğitim türü” biçiminde ifade etmiştir. Disiplin algısını fiziksel şiddetle ilişkilendirerek açıklayan 19. Öğrenci ise “dövmek geliyor aklıma, çok kötü şeyler geliyor...” biçiminde, 34. Öğrenci ise “disiplin deyince ceza ve okuldan uzaklaştırmayı anlıyorum. Disipline gitmeyi istemiyorum. Arkadaşlarımın da gitmesini istemiyorum. Disiplini hiç sevmiyorum” biçiminde görüş bildirerek açıklamıştır.

Disipline ilişkin Fjell İlköğretim Okulundan görüş bildiren öğrencilerden 1. Öğrenci disiplin algısını “bazı kurallar içinde yaşama” biçiminde ifade ederken, 22. ve 23. Öğrenci de “disiplin kurallara uymaktır” biçiminde ifade etmektedir. 3. Öğrenci disiplini “herkesin öğretmenine ve çevresine saygılı olması” biçiminde açıklarken, 14. Öğrencinin ise “bir çocuğun birisine saygı ve sevgi göstermesini anlıyorum” şeklindeki görüşüyle disiplin kavramını saygılı olma ile eşleştirdiği görülmektedir. 30. Öğrenci disiplini “konuşmamak, öğretmeni dinlemek” biçiminde tanımlarken, 10. Öğrenci “düzgün durmak/oturmak, güzel konuşmak disiplindir” biçiminde

kendini ifade etmektedir. 24. Öğrenci disipline ilişkin görüşünü “*düzenli ders yapma*”, 20. Öğrenci “*sessizlik, düzenlilik disiplindir*” biçiminde, 21. Öğrenci ise “*cezalandırılmak*” biçiminde ifade etmişlerdir. 4. ve 7. Öğrenci ise disiplin kavramını “*itaat*” olarak ifade ederken, 6. Öğrenci disiplini “*ciddi olmak*” biçiminde çeşitli kavramlarla ortaya koymuşlardır.

İlköğretim öğrencilerinin disiplin algılarına ilişkin bulgular doğrultusunda A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin büyük bir kısmının disiplin kavramını genel olarak olumlu algılamadıkları disiplini bir tür ceza olarak nitelendirdikleri ya da kimi öğrencilerin okuldan atılma ya da uzaklaştırılma ile eşledikleri ifade edilebilir. Fjell İlköğretim Okulunun öğrencilerinin ise disiplin kavramına ilişkin en çok ifade ettikleri görüş disiplinin saygılı olma olduğu biçimindedir. Disiplini kurallara uyma olarak ifade eden öğrenci sayısı ise her iki okulda da 5’dir. Bu doğrultuda A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin disiplin kavramını Fjell İlköğretim Okulunun öğrencilerine oranla daha olumsuz bir kavram olarak algıladıkları ifade edilebilir.

Uyulması Gereken Kurallara İlişkin Görüşler

Araştırmaya katılan öğrencilere, uyulması gereken kurallara ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik “Sizce sınıfta uyulması gereken kurallar nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi uyulması gereken A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin 32’sinin sınıfta ya da koridorlarda koşmamak, 20’sinin söz alarak konuşmak, 17’sinin çevreyi, okulu ve sınıfı temiz tutmak, 16’sinin ödevleri zamanında yapmak, 15’inin sınıfta kendi aramızda konuşmamak-gürültü yapmamak, 14’ünün derse zamanında girmek/okula zamanında gelmek, 9’unun öğretmen derse girmeden hazırlık yapmak ve öğretmeni beklemek, 9’unun öğretmeni dinlemek, ders dışında bir şeyle ilgilenmemek, 4’ünün kavga etmemek biçiminde kurallar olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Fjell İlköğretim Okulundaki öğrencilerden 10’unun uyulması gereken kuralları; sınıfta kendi aramızda konuşmamak-gürültü yapmamak, 6’sının söz alarak konuşmak, 4’ünün öğretmeni dinlemek, ders dışında bir şeyle ilgilenmemek, 4’ünün kavga etmemek, 4’ünün sınıfa biri/öğretmen girince ayağa kalkmak 3’ünün küfür etmemek, 3’ünün öğretmenin dediklerini yapmak biçiminde açıkladıkları görülmektedir.

Tablo 3

İlköğretim Öğrencilerinin Sınıfta Uyulması Gereken Kurallara İlişkin Görüşleri

Kurallar	A. Olcay İÖ (N=37)	Fjell İÖ (N=36)
Sınıfta ya da koridorlarda koşmamak	32	1
Söz alarak konuşmak	20	6
Çevreyi, okulu ve sınıfı temiz tutmak	17	-
Ödevleri zamanında yapmak	16	1
Sınıfta kendi aramızda konuşmamak-gürültü yapmamak	15	10
Derse zamanında girmek/okula zamanında gelmek	14	1
Öğretmen gelmeden hazırlık yapmak ve öğretmeni beklemek	9	-
Öğretmeni dinlemek, ders dışında bir şeyle ilgilenmemek	9	4
Kavga etmemek	4	4
Tahtayı karalamamak	3	-
Dolapları temiz tutmak	2	-
Eşyalarımıza zarar vermemek	2	-
Küfür etmemek	1	3
Başkalarının/öğretmenin eşyalarını karıştırmamak	2	-
Sınıf düzenini bozmamak, rahatsızlık vermemek	2	1
Kapıları çarpmamak	2	-
Öğretmene karşı saygılı olmak	1	-
Öğretmenin dediklerini yapmak	-	3
Derslerde Türkçeyi ara sıra kullanmak (Norveççe kullanmak)	-	2
Ayakta durmamak	1	-
Birisi konuşurken söze karışmamak/söz kesmemek	1	2
Teneffüste çok şırmarmamak	1	-
Teneffüste sınıfı havalandırmak	1	-
Sıraların üzerine çıkmamak ve karalamamak	1	-
Herkesin 1500 sayfa kitap okuması	1	-
Sınıfa biri /öğretmen girince kalkmak	-	4
Kurallara uymak	-	1
Rahatsızlık verici şakalar yapmamak	-	1
Derste uyumamak	-	1
Yaramazlık yapmamak	-	1
Bir şey söyleneceğinde ayağa kalkmak	-	1
Tuvalete ders sırasında gitmemek	-	1

A. Olcay İlköğretim Okulunun öğrencileri sınıf kurallarını; sınıfta disiplinle ilgili kurallar, öğrenme öğretme sürecine ilişkin kurallar, sosyal davranış kuralları ve sınıf ortamıyla ilgili kurallar olarak açıklamışlardır. Sınıf kurallarına ilişkin 14. Öğrenci bu konudaki görüşünü “*dersi dinlemek, koşmamak, küfür etmemek, kavga etmemek uymamız gereken kurallardır*” biçiminde, 4. Öğrenci “*sınıfta koşmamalı, söz alarak konuşmalı, ders zili çaldıktan sonra ders araç gereklere hazırlanmalı, derse zamanında girmeli, sınıfta gürültü yapmamalı, sessizce öğretmeni beklemeli ve ödevlerimizi zamanında yapmalıyız*” biçiminde, 9. Öğrenci ise “*sınıfta koşmamak, hiç kimsenin eşyalarını karıştırmamak...*” biçiminde görüş bildirerek açıklamışlardır. Bu konuda 8. Öğrenci “*sınıfta koşmamak, tahtayı karalamamak, yere çöp atmamak sınıf kurallarımızdır*” derken, 27. Öğrenci ise “*sınıfta koşmamalıyız, söz alarak konuşmalıyız, sınıfımızı ve çevremizi temiz tutmalıyız, derse zamanında girmeliyiz, sınıfta gürültü yapmamalıyız, dolaplarımız temiz tutmalıyız.*” biçiminde görüş bildirerek sınıf kurallarının sınıfı temiz tutma ile ilgili olduğunu da belirterek ifade etmişlerdir.

Sınıf kurallarına ilişkin Fjell İlköğretim Okulunun öğrencilerinden 28. Öğrenci “*küfür etmemek ve kavga etmemek bizim sınıfta uymamız gereken kurallardır*” derken, 1. Öğrenci, “*kurallara uymak, birisi içeriye girdiğinde ayağa kalkmak*”, 22. Öğrenci “*söz kesmemek, sınıfı rahatsız etmemek*” biçiminde görüş bildirmiştir. Uyulması gereken kurallara okul kurallarından birini de ekleyerek görüş bildiren 14. Öğrenci “*okula geç kalmamak, derse geç girmemek, haftalık derslerini zamanında yapmak, sınıfta bir öğretmen geldi mi ayağa kalkmak gibi kurallarımız var*” derken, 7. Öğrenci “*sessiz olmak, öğretmene saygılı olmak*”, 31. Öğrenci “*küfür etmek yok, bir de tuvalete teneffüsten sonra gidemeyiz*” demektedir. Konuşma ile ilgili kurallara değinen 20. Öğrenci “*yüksek sesle konuşmamak, gürültü yapmamak, bir şey söyleyeceğimizde el kaldırmak*” derken, 6. Öğrenci “*küfür etmemek, yaramazlık yapmamak, öğretmeni dinlemek, gürültü yapmamak*” biçiminde görüş bildirerek sınıf kurallarını açıklamıştır.

Sınıf kurallarını öğretim yılı başında öğretmenleriyle birlikte belirlediklerini ifade eden A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin tamamına yakınının daha çok fiziksel davranışlarıyla ilgili kurallardan koşmama kuralını vurguladığı, kuralların belirlenme sürecine katılıp katılmadıklarına ilişkin görüş bildirmeyen Fjell İlköğretim Okulu öğrencilerinin daha çok bireyler arasındaki saygı temel alan kuralları ön plana çıkardıkları ve koşmama kuralını sadece 1 öğrencinin ifade ettiği

görülmektedir. Her iki okuldaki öğrencilerin gürültü yapmamaya ya da konuşurken söz almaya ilişkin benzer oranlarda kuralların olduğunu ifade ettikleri söylenebilir. Türkiye’deki ilköğretim öğrencilerinin yarısına yakınının ifade ettikleri çevreyi temiz tutma kuralına ilişkin Norveç’te yaşayan Türk öğrencilerinin hiç kural ifade etmemesi de dikkat çekicidir. Bu durum öğrencilerin çevreyi temiz tutmayı sınıf kuralı olarak düşünmemelerinden kaynaklanıyor olabilir.

Uyulmayan Kurallara İlişkin Görüşler

İlköğretim öğrencilerinin uymadıkları kurallara ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Sınıfta uymadığınız kurallar nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

İlköğretim Öğrencilerinin Sınıfta Uyulmayan Kurallara İlişkin Görüşleri

Uyulmayan kurallar	A. Olcay İÖ (N=37)	Fjell İÖ (N=36)
Koşmak	16	-
Konuşmak/gürültü yapmak (ders sırasında)	14	10
Kuralların tümüne uyuyoruz	6	14
Sınıfta ayakta durmak/gezinmek	8	-
Ödevlerini yapmamak/getirmemek	5	2
Kavga etmek	3	2
Söz almadan konuşmak	3	-
Tahtayı karalamak	2	-
Çok gülmek	2	-
Başka okulların yerlerine gitmek	-	1
Öğretmenin dediğini dinlemek	1	1
Dolaplarımıza etiket yapıştırmak	1	-
Sınıfta oyun oynamak	1	-
Diğer öğrencilerle alay etme	1	-
Küfür etmek	1	-
Kötü bir şeyler söyleyenleri kovalamak	1	-
Sınıfı dağıtmak	1	-
Montlarımızı düşürmek	1	-
Yere çöp atmak	1	-
Kapıyı çarpmak (hızlı kapatmak)	1	-
Teneffüste sınıfa girmek	1	-

Tablo 4’te görüldüğü gibi A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin 14’ü koşmak, 14’ü konuşmak/gürültü yapmak, 8’i sınıfta ayakta durmak ya da gezinmek, 5’i ödevlerini yapmamak, 3’ü kavga etmek, 3’ü söz almadan konuşmak biçiminde kurallara uymadıklarını 6’sı ise kurallara uyduklarını ifade etmektedir. Fjell İlköğretim Okulundaki öğrencilerin ise, 14’ü kurallara uyduklarını, 10’u konuşmak/gürültü yapmak kuralına uymadıklarını ifade etmektedir.

Sınıfta uyulmayan kurallara ilişkin A. Olcay İlköğretim Okulundaki 36. Öğrenci “*koşmak, söz alarak konuşmamak, ödevlerimizi getirmemek bazen uymadığımız kurallardır*” derken, 29. Öğrenci “*sınıfta koşmak, kavga etmek, derste konuşmak, ödevlerin bazılarını unutmak...*” biçiminde görüşlerini dile getirirken, 10. Öğrenci “*sınıfta koşmamak, tahtayı boş yere karalamamak, arkadaşlarımızla kavga etmemek, teneffüste sınıfa girmemek kurallarına bazen uyulmuyor*” derken, 28. Öğrenci “*ayakta çok dururuz, çok konuşmak, çok gülmek, ödevleri bazen unutmak gibi ...*” biçiminde genel olarak uyulmayan sınıf kurallarını ilişkin paralel görüşler dile getirmektedir. Kurallara uyduğunu ifade eden 7. Öğrenci “*ben sınıfta her kurala elimden geldiği kadar uymaya çalışırım ve uyarım. Ama arkadaşlarım çok gürültü yapıyor. Bazen de bazı arkadaşlarımızla alay ediyorlar*” derken, 6. Öğrenci ise “*Ben sınıfta her türlü kurala elimden geldiğince uyuyorum. Arkadaşlarının uymadığı kurallar ise söz almadan konuşmak ve gürültü yapmaktır.*” demektedir.

Sınıfta uyulmayan kurallara ilişkin Fjell İlköğretim Okulundaki öğrencilerden sınıf kurallarının tümüne uyduklarını ifade eden 14 öğrenciden 4. 15. ve 30. Öğrenci “*sınıf kurallarının tümüne uyuyorum*” biçiminde görüşlerini ifade ederken, 18. Öğrenci “*yüksek sesle konuşmak, gürültü yapmak, bazen de öğretmenin dediğini dinlememek gibi kurallara uymuyoruz genellikle*” demekte, 17. Öğrenci ise “*parmak kaldırmadan konuşmak, sınıfta kendi aramızda konuşmak*” diyerek uymadıkları kuralları dile getirmektedir. Yine benzer biçimlerde uyulmayan kurallara ilişkin 1. Öğrenci “*sessiz durmak, dersleri yapmak, kavga yapmamak gibi kurallara her zaman uymuyoruz*” derken, 12. Öğrenci “*çok konuşuyorum*” biçiminde görüş bildirmiştir.

Kurallara Uyulmadığında Alınan Cezalara İlişkin Görüşleri

İlköğretim öğrencilerinin kurallara uymadığında aldıkları cezalara yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla öğrencilere “Sınıfta kurallara

uymadığınızda ne tür cezalar uygulanmaktadır?” sorusu yöneltmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

İlköğretim Öğrencilerinin Kurallara Uyulmadığında Alınan Cezalara İlişkin Görüşleri

Cezalar	A. Olcay İÖ (N=37)	Fjell İÖ. (N=36)
Ceza verilmiyor	1	9
Öğretmenle konuşuluyor /dışarı çıkıp konuşuluyor	-	6
Öğretmen uyarıyor	3	3
Sadece sessiz olun deniliyor	-	1
Ceza veriliyor	33	14
Çöpe ya da duvara bakmak	14	-
Sınıftan dışarıya (koridora) çıkarılmak	14	4
Tek ayaküstünde beklemek	12	-
Öğretmen kızıyor	10	8
Müdüre şikâyet edilmek	5	1
Dayak yemek	2	-
Kulak çekmek	2	-
Eve geç gitme cezası	-	4
Eve mektup gönderiyorlar	-	3
Ailelere bildiriliyor /ailelerle toplantı yapılıyor	-	3
Teneffüse çıkmamak	-	2
Türkçe yazı tahtasına adımızı yazıyorlar	-	2
Çok ders vermek	-	1
Eksi not veriyorlar	-	2
Başka sınıfa gönderiyorlar	-	1
Para cezası veriliyor	1	-
Kurallara uymadığında ödüllerden mahrum olmak	1	-
50 tane bir daha yapmayacağım yazmak	1	-
Okuldan uzaklaştırılma, okuldan atılmak	1	-
Cetvelle vurmak	1	-
Diğer öğrenciye tokat attırmak	1	-

Tablo 5'te görüldüğü gibi kurallara uyulmadığında A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerden 33'ü ceza aldıklarını, 3'ü öğretmenin uyardığını 1'i de ceza verilmediğini ifade etmektedir. Ceza verildiğini ifade eden öğrencilerden 14'ü çöpe ya da duvara bakma cezası aldıklarını, 14'ü sınıftan dışarı çıkarıldıklarını, 12'si tek ayaküstünde beklediklerini, 10'u öğretmenin kızdığını, 5'i müdüre şikâyet edildiklerini, 5'i de farklı şekillerde fiziksel cezalar uygulandığını ifade etmektedir. Fjell İlköğretim Okulu öğrencilerinin 14'ü ceza verildiğini, 9'u ceza verilmediğini, 6'sı öğretmenle birlikte dışarı çıkıp konuştuklarını, 3'ü öğretmenin uyardığını belirtmektedir. Ceza verildiğini ifade eden öğrencilerden 8'i öğretmenin kızdığını, 4'ü eve geç gitme cezası aldıklarını, 3'ü eve mektup gönderdiklerini, 3'ü ailelere sorunun bildirildiğini/ailelerle toplantı yapıldığını, 2'si teneffüse çıkmadıklarını, 2'si Türkçe tahtaya adlarının yazıldığını, 2'si de eksi not aldıklarını ifade etmişlerdir.

Büyük bir kısmının kurallara uymadıklarında uyarı ya da ceza aldıklarını ifade eden A. Olcay İlköğretim Okulunun öğrencilerinden 27. Öğrenci, *“sınıfta kurallara uymadığımızda, öğretmen bizi dersten atar, bazen kızar ya da tek ayaküstünde durdurur”* derken, 4. Öğrenci *“öğretmen uymayanlara kızıyor. Onları sözlü olarak uyarıyor. Bir daha yapılmamasını istiyor.”* biçiminde uygulamaların olduğunu ifade etmektedir. 33. Öğrenci ise kurallara uymadıklarında aldıkları cezaları *“müdüre şikâyet etmek, elli tane bir daha yapmayacağım yazmak gibi cezalar alıyoruz”* biçiminde açıklarken, 35. Öğrenci *“sınıfta kurallara uymayanlara dayak, sınıftan dışarı atma, öğrenciyi müdüre teslim etme gibi cezalar veriliyor”* demekte, 36. Öğrenci *“para cezası alıyoruz ve kurallara uymayınca ödüllerden mahrum olacağımızı da biliyoruz.”* demektedir. 22. Öğrenci *“çöpe bakar, duvara bakar, sınıftan dışarı çıkar”* şeklinde cezaları açıklarken, 10. öğrenci *“ağır ve hafif tüm kuralların cezası vardır. Öğretmen cetveller vurur, kulağını çeker, eğer kuralları çok fazla çiğnerse bir kişi tarafından o kişi bazen tokat yiyebilir.”*, 7. Öğrenci ise *“öğretmenimiz bizi uyarır hiçbir ceza vermez”* demektedir.

Fjell İlköğretim Okulunda sınıf kurallarına uyulmadığında ceza alınmadığını ilişkin 29. Öğrenci *“hiçbir ceza uygulanmıyor”* derken, öğretmenlerinin kendileriyle konuştuğunu, kimi zamanda uyarı aldıklarını ifade eden 18. Öğrenci bu konudaki görüşünü, *“onunla dışarı çıkıp konuşurlar, bazen belki eve mektup gönderirler bazen de konuşurlar”* biçiminde, 17. Öğrenci *“ceza vermiyorlar, sadece öğretmen çok az kızabilir”* biçiminde açıklamıştır. Ceza aldıklarını ifade eden öğrencilerden 22.

Öğrenci “*öğretmen uyarıyor, bazen teneffüsümüze çıkamıyoruz, bazen dersten sonra okulda fazladan kalıyoruz. Yani herkes eve gittikten sonra sen 30 dk. eve gitmiyorsun okulda kalıyorsun. Ayrıca ceza süresince sınıftan dışarıda çıkamazsın*” diyerek okulda kalma cezasını dile getirmektedirler. Kurallara uyulmadığında ailelerin durumdan haberdar edildiğini ifade eden 20. Öğrenci “*ailelerle toplantı oluyor, eğer çok ileri gidersek müdüre gidiliyor*” derken, 10. Öğrenci “*Kızıyorlar, konuşuyorlar, aile toplantılarında söylüyorlar, bazen de eve mektup gönderiyorlar*” biçiminde görüşlerini dile getirmiştir.

İlköğretim öğrencilerinin disiplin cezalarına ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında, A. Olcay İlköğretim Okulundaki öğrencilerin tamamına yakın bir kısmının ceza aldıklarını ifade ettikleri, Fjell İlköğretim Okulundaki öğrencilerin ise uymadıkları kurallara ilişkin öğretmenlerinin kendileriyle konuştuklarını ve uyardıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Her iki gruptaki cezalar karşılaştırıldığında ise; Norveç’te verilen cezaların içeriği ile Türkiye’de verilen cezaların içeriğinin farklı olduğu görülmektedir.

Sonuçlar ve Tartışma

İlköğretim öğrencilerinin disiplin kavramına ilişkin görüşleri incelendiğinde Türkiye’de öğrenim gören katılımcıların yarısından fazlasının disiplin kavramını ceza ya da ceza alma, üçte birinin okuldan uzaklaştırma/atılma, 5’inin kurallara uyma ve 4’ünün çok sıkı bir eğitim olarak ifade ettikleri görülmektedir. 3 öğrenci ise disiplini dayak olarak açıklamaktadır. Norveç’te yaşayan katılımcılardan 8 öğrenci disiplini saygılı olma, 5 öğrenci kurallara uyma, 4 öğrencinin kavramı hiçbir şey olarak nitelendirdiği, 3 öğrencinin ise sınıfta iyi davranışlar gösterme ile ilişkilendirdiği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye’deki katılımcıların disiplin kavramını Norveç’teki katılımcılara oranla daha olumsuz algıladıkları, disiplini fiziksel cezaları ve okuldan atılmayı da içeren bir kavram olarak nitelendirdikleri ve baskıya dayalı bir eğitimle ilişkilendirdikleri ifade edilebilir. Bunun yanı sıra her iki ülke ilköğretim öğrencilerinin kurallara uyma olarak da açıkladıkları disiplin kavramını Norveç’teki Türk öğrencilerin saygılı olma ve sınıfta iyi davranışlar göstermeye bağladıkları da araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Araştırmaya katılan her iki gruptaki öğrencilerin disiplin kavramını algılama biçimlerini etkileyen farklı etmenlerden söz etmek olası olabilir.

McGuinness (1993) sınıfta disiplin algısını ya da sorunlarını etkileyen etmenleri okula ilişkin değerler, öğretim programı, öğretim yöntemi; özsaygı, ve benlik algısı gibi psiko-genetik faktörler ile ulusal ve sosyal değerler, kültür gibi sosyo-genetik faktörlere dayandırmaktadır. Başka bir deyişle disiplin ve sınıf kurallarına yönelik anlayışlar sınıflar ve eğitim örgütünün içinde bulunduğu sosyal çevre, bu çevrede paylaşılan değerler, normlar, inançlar (Neff ve Helwing, 2002) ve ulusal kültür (Levis ve diğ., 2008) çerçevesinde öğretmen ve öğrenci rol ilişkileriyle şekillenir. Burden'e (1995) göre ise bir sorunu disiplin sorunu olarak tanımlamak öncelikle gerçekleştiği sosyal ortam ve özellikleriyle ilişkilidir. Matza'da (1969) bireyin toplumsal yönünü vurgulayarak bir bireyin aykırı olarak tanımlanan davranışının bir başka toplumda gelenek olarak kabul edilebileceğini belirtmiştir. Bu doğrultuda her iki ülkede yaşayan ilköğretim öğrencilerinin disiplin kavramına ilişkin görüşlerinin farklılaşmasının yaşadıkları kültürden kaynaklandığı söylenebilir. Aynı zamanda, öğrencilerin disiplin algılarının şekillenmesinde etkili olan öğretmenlerin benimsedikleri disiplin yaklaşımlarının da bireysel tercihlerinin yanı sıra ağırlıklı olarak içinde bulunduğu toplumsal kültür ve örgüt kültürüne bağlı olarak belirlendiği de göz ardı edilmemesi gereken bir unsurdur.

Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin sınıfta uyulması gereken kurallara ilişkin görüşlerine dayalı bulgular incelendiğinde, Türkiye'deki öğrencilerin tamamına yakınının sınıfta koşmamak, yarısından fazlasının söz alarak konuşmak, yaklaşık yarısının çevreyi, okulu ve sınıfı temiz tutmak gibi kurallar olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bunu yanı sıra katılımcılar sınıftaki öğrenme-öğretmen sürecini ilgilendiren kimi kurallardan da söz etmektedir. Bu kurallara ilişkin katılımcıların yarısından azının (16 öğrenci) ödevleri zamanında yapmak, yarısından azının sınıfta gürültü yapmamak-kendi aralarında konuşmamak, derse zamanında girmek, 9'unun öğretmen derse girmeden ders hazırlıklarını yapmak ve öğretmeni beklemek, 9'unun öğretmeni dinlemek ve ders sırasında başka şeylerle ilgilenmemek gibi görüşlerini ifade ettikleri görülmektedir. Türkiye'deki katılımcıların belirttikleri diğer kurallar ise, kavga etmeme, sınıf düzenini bozmaya yönelik rahatsızlık vermeme, küfür etmeme gibi davranışların yanı sıra tahtayı karalamama, eşyalara zarar vermeme, dolapları temiz tutma, kapıları çarpmama, teneffüste sınıf havalandırma gibi sınıf ortamına yöneliktir. Norveç'te yaşayan Türk öğrencilerin sınıf kurallarına ilişkin en çok belirttikleri görüş, sınıfta gürültü yapmamaya

ilişkindir. Aynı zamanda araştırmanın Norveç'teki katılımcıları söz alarak konuşma, öğretmeni dinleme, ders sırasında başka bir şeyle ilgilenmeme, öğretmenin dediklerini yapma, sınıfa biri girince ayağa kalkma, söz kesmeme, kavga etmeme, küfür etmeme gibi kuralları daha ağırlıklı biçimde dile getirmektedir. Her iki gruptaki katılımcılardan elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkiye'deki öğrencilerin fiziksel hareketlerine yönelik daha çok kural olduğu, öğrenme öğretme sürecine ilişkin benzer kuralların her iki grup içinde geçerli olduğu, Türkiye'deki öğrencilerin uymaları gereken kurallar konusunda daha çok görüş bildirdikleri ifade edilebilir.

İlköğretim öğrencilerinin sınıfta uymadıkları kurallara ilişkin görüşleri incelendiğinde, Türkiye'deki öğrencilerin uyulması gereken kurallar içinde en çok ifade ettikleri sınıfta koşmamak kuralına en fazla uymadıklarını (16 öğrenci) ifade ettikleri de görülmektedir. Bu öğrencilerin ikinci olarak en çok uymadıklarını ifade ettikleri kural ise sınıfta gürültü yapmaya ilişkindir. Türkiye'deki katılımcılardan 8'i sınıfta ayakta durmama/gezinmeme kuralına uymadıklarını, 5'i ödevlerini yapmadıklarını, bir kısmı da kavga etmek, söz almadan konuşmak, tahtayı karalamak gibi kurallara uymayan davranışları ifade ederken, 6 öğrenci sınıf kurallarının tümüne uyduklarını dile getirmektedir. Norveç'teki ilköğretim öğrencilerinin görüşleri incelendiğinde ise 14 öğrencinin sınıf kurallarının tümüne uyduklarını, 10'unun gürültü yapmama, 2'sinin ödevlerini yapma, 2'sinin kavga etmeme kuralına uymadıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Araştırmanın tüm katılımcıları incelendiğinde, Norveç'teki öğrencilerin kurallara uyma konusunda daha fazla görüş bildirdikleri, gürültü yapmama kuralının her iki grupta da en çok uyulmayan kurallardan biri olduğu araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır.

Araştırmada uyulmayan kurallara ilişkin öğrencilerin belirttikleri görüşler, alan yazında belirtilen *ilköğretim basamağında fiziksel şiddet ve zorbalılık gibi ağır disiplin sorunlarından çok öğretim ortamlarında konuşmak, tartışmak, ödev yapmamak ve başkalarını rahatsız etmek gibi göreceli olarak daha küçük problemlerle karşılaşıldığı* (Wragg ve Dooley, 1984; Akkök ve diğ., 1995) yönündeki görüşlerle paralellik göstermektedir.

Bru ve diğerlerinin (2002) Ogden'den (1998) aktardığına göre, Norveç ulusal eğitim raporlarında öğretmenlerin %36'sı tanımladıkları *öğrencinin arkasına dönüp konuşması, verilen ödevleri yapmaması, diğer öğrencileri engellemesi ve öğrencinin sınıf ve okula dönük dakiklik sorunları gibi disiplin*

sorunlarının gözlemlendiğini ifade etmektedir. Bu bulgu araştırmanın Norveç'te yaşayan Türk ilköğretim öğrencilerinin uyulmayan kurallara ilişkin bulguları ile örtüşmektedir.

Kurallara uyulmadığında ne tür uygulamaların gerçekleştirildiğine ilişkin bulgular incelendiğinde Türkiye'deki öğrencilerin tamamına yakınının (33 öğrenci) ceza verildiğini, 3 öğrencinin öğretmenin uyardığını, 1 öğrencinin ise ceza verilmediğini ifade ettiği görülmektedir. Türkiye'deki öğrencilerin ifade ettikleri cezalara ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğrencilerin 14'ünün öğretmenin öğrencilerini sınıfın dışına çıkararak beklettiğini, 14'ünün çöpe ya da duvara bakma cezası aldıklarını, 12'sinin tek ayaküstünde bekleme cezası aldıklarını, 10'unun öğretmenin kızdığını, 5'ini okul yöneticisine şikâyet edilme cezası aldıklarını ve 5'inin de çeşitli fiziksel cezalar aldıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Norveç'teki ilköğretim öğrencilerinin ise 14'ünün ceza aldıklarını, 9'unun ceza uygulanmadığını, 6'sının öğretmenle sınıf dışında ya da farklı ortamlarda konuştuklarını, 3'ünün öğretmenin kendilerini uyardığını, 1'inin de sadece sessiz olun denildiğini ifade ettiği görülmektedir. Ceza aldığını ifade eden öğrenciler ise en çok öğretmenin kendilerine kızdığını, eve geç gitme cezası aldıklarını, ailelerinin mektupla ya da toplantılar aracılığıyla durumdan haberdar edildiğine ilişkin cezaların olduğunu ifade etmektedir. Her iki gruptaki katılımcılardan elde edilen bulgular doğrultusunda Türkiye'deki öğrencilerin kurallara uymadıklarında, diğer gruba oranla daha fazla ceza aldıklarını ifade ettikleri, Norveçli öğrencilerde ise uyulmayan kurallar olduğunda ceza yerine konuşma yoluyla davranış değiştirme yoluna gidildiği ifade edilebilir.

Atıcı ve Merry'nin (2001) Akkök ve diğerlerinden (1995) aktardığı Türkiye'de ilköğretim öğretmenlerinin tanımladıkları disiplin sorunlarına ilişkin olarak gerçekleştirdiği araştırmasında *okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin çocuklara otoriter bir tutumu benimsediklerini* belirten bulguları ile Stevenson ve diğerlerinin (2005) *Norveç'te okul örgütlerinin yapısı Weber'ci yaklaşımda tanımlanan ve katı otoritenin bürokratik yapı aracılığıyla yukarıdan aşağı dağıldığı bir yapıdan kısmen uzak, daha eşitlikçi bir sosyal yapı gösterdiği, bu nedenle de öğretmenlerin öğrencilerin disiplin sorunlarının daha çok duygusal ve davranışsal boyutlarına odaklandıkları* bulgularıyla araştırmanın kurallara uyulmadığında verilen cezalara ilişkin bulguları paralellik göstermektedir.

Ayrıca araştırmanın Norveç'teki katılımcılarının belirttikleri kurallara uyulmadığında ceza uygulanmamasına ilişkin bulgular; Bru ve diğerlerinin (2002) *Norveç'te disiplin sorunu yaratan öğrencilere yönelik öğretmenlerin en yaygın kullandıkları strateji öğrencilerin uygun davranışlarının takdir edilmesiyle birlikte öğretmenlerin öğrencileri sert bir dille uyardıkları* bulgusu ve Ogden'in (1998) 1996-1997 öğretim yılında Norveç'teki ilköğretim okullarında ve liselerde sınıf yönetim stratejileri kapsamında *öğretmenlerin % 80'inin disiplin sorunu yaratan öğrencilere yönelik sözlü uyarı ve olumlu davranışları sözlü övgü yoluyla pekiştirmeye dönük bütünlük bir stratejiyi birlikte kullandıkları* biçimindeki ortaya konan araştırma bulguları ile paralellik göstermektedir (Akt.Bru ve diğ., 2002).

Araştırmanın Türkiye'deki öğretmenlerin sınıfta uyulmayan kurallarda verilen cezalara ilişkin bulguları Sadık (2008) ve Türnüklü'nün (2002) *öğretmenlerin daha çok öğrencilerin yapmaları gerekenlere yönelik uyarı verme, kutlama, onaylama, dönüt verme ve sözlü övgülerde bulunma gibi davranışlara sınıflarda yer vermedikleri*, Turanlı ve Durmuşçelebi'nin (2006) *ilköğretim basamağında çalışan Türk öğretmenlerin disiplin sorunlarına yönelik olarak orta ve daha yüksek düzeydeki kontrol yöntemlerini tercih ettikleri*, Sadık'ın (2008) *ilköğretim basamağında öğretmenlerin daha çok bağırma, mimiklerle uyarma ve tehdit etme gibi stratejileri önleyici stratejiler olarak kullandıklarını ancak öğrencilerin bunları temelde ceza olarak algıladıkları* ve Başçı ve Dilekmen'nin (2009) *ilköğretim öğretmenlerinin birçoğunun fiziksel cezayı sınıfta disiplin kurmada bir araç olarak gördüklerine* işaret eden bulguları ile paralellik göstermektedir.

Türkiye'de ve Norveç'te yaşayan ilköğretim öğrencilerinin disipline, sınıf kurallarına ve cezalarına ilişkin görüşlerini karşılaştırmalı olarak ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın sonucunda, Türkiye'de öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin disiplin kavramını Norveç'teki ilköğretim öğrencilerine göre daha olumsuz algıladıkları, uyulması gereken daha çok kuraldan söz ettikleri, ancak Norveçli öğrencilerin daha çok kurallara uydıklarını bunun yanı sıra kurallara uymadıklarında Türkiye'deki öğrencilerin daha çok ceza aldıklarını Norveç'teki Türk öğrencilerin ise ceza almaktan çok sözlü olarak uyarıldıklarını belirttikleri bulunmuştur.

Laupa ve Turiel (1986) ile Kim'e (1998) göre öğrenciler sınıfa ve okula ilişkin kurallar olmasına gerektiğine yönelik beklenti içindedir, kuralları büyük ölçüde kabul eder (Cullingford, 1988) ve öğretmenlerin sınıf kurallarını uygulama yollarına yönelik güven duyarlar (Williams, 1993).

Ancak göz önünde bulundurulması gereken en temel konulardan birisi disiplinin temel amacı, öğrencilerin toplumsallaşmasını sağlarken kendi değerlerini oluşturmalarına, çevresindeki bireylerle işbirliğiyle kendi değerlerine güven duyarak ahlaki seçimler yapmalarına yardımcı olmaktır (Roedell ve diğ., 1977). Dolayısıyla düşük düzeyde öğretmen kontrolüne dayanan disiplin yaklaşımları öğrencilerin kendi davranışlarını kontrol edebilme sorumluluğuna sahip olduğunu ve kendi kararlarını alabileceğini varsayar. Öğrencilerin karar almaya ilişkin içsel bir potansiyelleri vardır ve kendi kararlarını almalarına yönelik sağlanacak fırsatlar kişisel gelişimlerini katkı sağlar (Burden, 1995).

Alan yazındaki araştırmalar disiplin, sınıf kuralları, ceza gibi kavramların kimi ortak özellikler göstermesine karşın öğretmen ve öğrenciler tarafından toplumsal kültür, okul kültürü, sınıf iklimi, yakın çevre ve aile gibi değişkenlere bağlı olarak farklı biçimde algılandığını ortaya koymaktadır. Özellikle öğrencilerin davranışlarının şekillenmesinde temel belirleyiciler olarak tanımlanan okul kültürü ve sınıf iklimi öğretmenlerin disiplin, sınıf kuralları ve cezaya ilişkin yaklaşımlarını belirlerken, öğrencilerin de bu kavramlara ilişkin algılarının belirlenmesinde temel bir işlev üstlenmektedir.

Araştırma bulguları Türkiye'deki ilköğretim öğrencilerinin görüşlerinin, daha fazla kurala uyma zorunluluğu, ortaya çıkan sorun davranışların çeşitliliği, verilen cezaların göreceli olarak fazla olması, kurallara uymadıklarında ceza alacaklarına ilişkin algılarının daha yüksek olması ve disiplin kavramını daha çok cezayla ilişkilendirmeleri bakımından Norveç'teki Türk ilköğretim öğrencilerinin görüşlerinden farklılaştığını göstermektedir. Ayrıca örnekleme yer alan her iki ülkedeki Türk ilköğretim öğrencilerinin ifade ettikleri görüşlere dayalı olarak sınıf kuralları ve disipline ilişkin temelde benzer normlar olmasına karşın, öğrencilerin bu normlara yükledikleri anlamlar dolayısıyla da algılar farklılık göstermektedir. Öğrencilerin algılarını ve algılara bağlı olarak sınıf içi davranışlarını açıklamaya temel oluşturan bu farklılıkların altını çizdiği önemli değişkenlerden biri alanyazında öğrenci ve çevresi arasındaki ilişki olarak açıklanmaktadır. Bu ilişki inançları, değerleri, davranışları ve varsayımları ifade eden kültürel yapı içinde anlaşılabilir. Kültürel yapı sınıftan başlayıp topluma uzanan bir hiyerarşiyi kapsar. Çünkü sınıf, okul, topluluk ve toplum kültürünün bir ögesi olan öğrencilerin, disiplin kavramına, sınıf kurallarına ve çeşitli durumlarda karşılaşılabilen cezalara

ilişkin yükledikleri anlamlar kültürel yapının özelliklerine bağlı olarak farklılıklar gösterebilir. Yapılan araştırmanın sonuçları da bu görüşleri destekler niteliktedir. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda özellikle Türkiye’de Türk ilköğretim öğrencilerinin daha çok ceza ile ilişkilendirdikleri disiplin algısının olumlu yönde değiştirilmesine yönelik okul ve sınıf kültürünün yeniden biçimlendirilmesi amacıyla, öğretmenlere yönelik etkili sınıf yönetimi süreçlerinde olumlu sınıf ortamı oluşturma ve öğrencilerde öz disiplin geliştirmeye dönük hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlenmeli, iyi örnek ve modeller paylaşılması önerileri getirilebilir.

Kaynakça/References

- Akkök, F., Aşkar, P. ve Sucuoğlu, B. (1995). Safe schools require the contributions of everybody: The picture in Turkey. *Threshold Education*, 21 29-33.
- Aldridge, J. M. ve Fraser, B. J. (2000). A cross-cultural study of classroom learning environments in Australia and Taiwan. *Learning Environment Research*, 3, 101-134.
- Atıcı, M. ve Merry, R. (2001). Misbehaviour in British and Turkish primary classroom. *Pastoral Care*. 9 (2), 32-39.
- Başar, H. (2004). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Başçı, Z. ve Dilekmen, M (2009). An Analysis on Classroom Teachers’ Attitudes Towards Corporal Punishment from the Aspects of Several Variables. *World Applied Science Journal* 6 (7), 933-938.
- Boesser, B. ve Fields, M. V. (2002). *Constructivist guidance and discipline: preschool and primary education*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.
- Boostrom, R. (1991). The nature and functions of classroom rules. *Curriculum Inquiry*, 21, 193–216.
- Brint, S., M.F. Contreras, ve M.T. Matthews. (2001). Socialization messages in primary schools: An organizational analysis. *Sociology of Education*, 74, 157–80.
- Bru, E., Stephens, P. ve Torsheim, T. (2002). Students’ perceptions of class management and reports of their own behavior. *Journal of School Psychology*, 40 (4), 287-302.
- Burden, P. R. (1995). *Classroom management and discipline: methods to facilitate co-operation and instruction*. London: Longman.

- Canter, L., ve Canter, M.(1992). *Assertive discipline: positive behavior management for today's schools*. Santa Monica, CA: Lee Canter ve Associates.
- Carter, K. ve Doyle, W. (2006). Classroom management in early childhood and elementary classrooms. (Eds.) Carolyn M. Everson ve Carol Simon Weinstein. *Handbook of classroom management*. London: Rotledge.
- Charles, C.M. (2002). *Building classroom discipline*..Boston: Allyn and Bacon.
- Celep, C. (2000). *Sınıf yönetimi ve disiplini*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cheng, Y. C. (2000). Cultural factors in educational effectiveness: a framework for comparative research. *School Leadership and Management*, 20 (2), 207-225.
- Cullingford, C. (1988). School rules and children's attitudes to discipline. *Educational Research* 30, 3-8.
- Dreikurs, R., Grunwald, B. ve Pepper, F (1982). *Maintaining sanity in the classroom: Classroom management techniques* (2nd ed.) New York: Harper Row.
- Edwards, C. (1997). *Classroom discipline and management*. New Jersey: Prentice Hall.
- Fuller, B. ve Clarke, P. (1994). Raising school effects while ignoring culture? Local conditions and influence of classroom tools, rules and pedagogy. *Review of Educational Research*, 64 (1), 119-157.
- Getzels, J. W., ve Thelen, H. A. (1960). The classroom as a unique social system. (Ed.) In N. B. Henry. *The dynamics of instructional groups: Socio-psychological aspects of teaching and learning* (s. 53-82) (Fifty-Ninth Yearbook of the National Society for the Study of Education, Part 2). Chicago: University of Chicago Press.
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in personality*. New York: Oxford University Press.
- Neff, K.D. ve C.C. Helwig. (2002). A constructivist approach to understanding the development of reasoning about rights and authority within cultural contexts. *Cognitive Development*. 17, 1429-50.
- Halstead, J.M. ve M.J. Taylor. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge Journal of Education*, 30, 169-202.
- Irvin, L. ve Nucci, C. (2004). Perceptions of students' locus of control of discipline among pre-service and in-service teachers in multicultural classrooms. *Intercultural Education*, 15 (1), 59-71.
- Jackson, P.W., R.E. Boostrom, ve D.T. Hansen. (1993). *The moral life of schools*. San Francisco: Jossey-Bass.

- Jones, L. S. (1981). *Responsible classroom management: Creating positive learning environment and solving problems*. New York: Ally Bacon.
- Jones, V. ve Jones, L. (2004). *Comprehensive classroom management*. Boston: Pearson Education Inc.
- Kim, J.M. (1998). Korean children's concepts of adults and peer authority and moral reasoning. *Developmental Psychology*, 34, 947-55.
- Laupa, M. ve E. Turiel. (1986). Children's conceptions of adult and peer authority. *Child Development*, 57,405-12.
- Lewin, K. (1936). *Principals of topological psychology*. New York: McGraw.
- Levis, R., Shlomo, R., Yaacov, J. Q. Xing (2008). Students' reaction to classroom discipline in Australia, Israel, and China. *Teaching and Teacher Education*, 24 (3), 715-724.
- Loeber, R., Green, S.M., Lahey, B.B. ve Stouthamer-Loeber , M. (1991). Differences and similarities between children, mothers, and teachers as informants on disruptive behavior. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 19 (1), 75-95.
- Marlow, B.A. ve Page, M.L. (1998). *Creating and sustaining the constructivist classroom*. California: Corwin Pres Inc.
- Matza, D. (1969). Becoming deviant. (ed.), In P. Worsley. *Problems of modern society* (s. 347-350). Harmondsworth England: Penguin.
- McGuinness, J. (1993). *Teachers, pupils and behaviour: Managerial approach*. London: Cassel.
- Miles, M. B. & Huberman A.M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book*. Thousand Oaks, CA: Sage Pub.
- Murray, H. A. (1938). *Explorations in personality*. New York: Oxford University Press.
- Ogden, T. (1998). *Elevatferd og læringsmiljø. Læreres erfaringer med og syn pa elevatferd og læringsmiljø i grunnskolen*. Oslo: Kirke-utdannings- og forskningsdepartementet.
- Özyürek, M. (2005). *Sınıfta davranış değiştirme*. Ankara: Kök Yayıncılık.

- Parsons, T. (1959). The school system as a social system: Some of its functions in American society. *Harvard Educational Review*, 29, 297–318.
- Petersen, G. J. (2005). Student misbehavior and violence. (eds.) Fenwick W English ve Garry L. Anderson. *The sage handbook of educational leadership: Advances in theory research and practice*. London: Sage Publication.
- Roedell, W. C., Slaby, R.G. ve Robinson, H. B. (1977). *Social development in young children*. Belmont, CA: Woodsworth.
- Sadık, F. (2008). İstenmeyen davranışlarla baş etme stratejilerinin öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi. *İlköğretim Online*, 7(2), 232-251.
- Skiba, R. J. (1983). *Classroom behavior management: a review of the literature*. (ERIC ED 236 839).
- Sprague J., Golly, A. (2005). *Building positive behavior support in schools*. Longmont: Sopris West.
- Stern, G. G. (1970). *People in context: Measuring person-environment congruence in education and industry*. New York: Wiley.
- Stephens, P., Kyriacou, C. and Tønnessen, F. E. (2005). Student teachers' views of pupil misbehaviour in classrooms: a Norwegian and an English setting compared. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 49 (2), 203–216.
- Rogers, B. (2000). *Behavior management: A whole school approach*. Melbourne: Sage Publication.
- Tauber, R. T. (2007). *Classroom management: Sound theory and effective practice*. London: Greenwood Publishing Company.
- Tezcan, M. (1993). *Eğitim sosyolojisinde çağdaş kuramlar ve Türkiye*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 170.
- Thornberg, R. (2008). School children reasoning about school rules. *Research Papers in Education*, 23 (1).
- Tulley, M., Chiu, L. (1998). Children's perceptions of the effectiveness of classroom discipline techniques., *Journal of Instructional Psychology*, 00941956, 25 (3).
- Turanlı, A. S. ve Durmuşçelebi, M. (2006). Factors influencing teachers' disciplinary strategies. *Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 1-12.

- Wainryb, C. (2006). Moral development in culture: Diversity, tolerance, and justice. In *Handbook of moral development*, (ed.) M. Killen and J.G. Smetana, (s.211–40). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Watson, M. (2008). *Developmental discipline and moral education*. New York: Routledge
- Williams, M. M. (1993). Actions speak louder than words: What students think. *Educational Leadership*, 51, 22–3.
- Wradd, E.C. ve Dooley, P. A. (1984). Class management during the teaching practice. (ed.) In E. C. Wragg. *Classroom teaching skills*. London: Crom Helm.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.

İletişim/ Correspondence:

Yrd. Doç. Dr. Adnan Boyacı
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü Eskişehir
e-posta: aboyaci@anadolu.edu.tr

Received: 12.05.2009
Revision received: 20.06.2009
Approved: 25.06.2009